

Memo – informerend

Van : 5.1 lid 2 sub e
Aan : Projectoverleg 2e schil
Datum : 4 februari 2022
Onderwerp : Vervolg aanpak 2e schil; aanpak van de schades en de relatie met de projecten 'actualisatie onderhoudslegger' en MJOP

Inleiding

Als één van de maatregelen om de effecten van bodemdaling door gaswinning op het watersysteem tegen te gaan, is in 2008 de 2e schil Electraboezem ingesteld. Dit ging gepaard met een relatief forse peilverlaging (14 cm). De lagere waterstanden leiden tot versnelde aantasting van houten funderingen van oeververdedigingswerken met schade als gevolg.

Naar aanleiding van een aantal lopende schadezaken heeft het bestuur in 2018 besloten tot het nemen van tijdelijke maatregelen. Ook heeft het bestuur besloten tot een pro-actieve aanpak van de schadeafhandeling.

Deze memo gaat in op de huidige stand van zaken met betrekking tot de aanpak van de schades. Ook worden voorstellen gedaan voor de vervolgaanpak. Dit in relatie tot de projecten 'actualisatie onderhoudslegger' en MJOP.

Stand van zaken

Onderzoek naar kwaliteit kademuren 2^e schil

Mede naar aanleiding van de schademeldingen is in 2018 begonnen met een uitgebreid onderzoek naar de kwaliteit van kademuren in de bebouwde kom binnen de 2^e schil. Uit dit onderzoek blijkt dat op meerdere plaatsen de kwaliteit van de (fundering van) oeververdedigingswerken zodanig is dat maatregelen (op termijn) noodzakelijk zijn.

Afhandeling schademeldingen (nadeelcompensatie)

Na het vaststellen van het peilbesluit van de 2^e schil in 2008 en de bijbehorende peilverlaging zijn meerdere meldingen van schade aan kademuren en funderingen gedaan waarbij een relatie wordt gelegd met de peilverlaging van 2008. Voorbeelden hiervan zijn de schademeldingen in Onderdendam (zaak 5.1 lid 2 sub e) en een aantal locaties aan de Havenstraat in Winsum. De aansprakelijkheid voor schade in de zaak 5.1 lid 2 sub e is overigens door het waterschap reeds afgewezen. Het betreft hier in alle gevallen schades aan oeververdedigingswerken waarvan de onderhoudsplicht bij de aanliggende eigenaren ligt.

Voor de locatie 5.1 lid 2 sub e heeft het DB in 2018 ingestemd met het nemen van noodmaatregelen om verdere schade te voorkomen. De eigenaren van 5.1 lid 2 sub e hebben inmiddels zelf maatregelen genomen. Het waterschap heeft met de betrokken eigenaren afspraken gemaakt over de procedure om de schade af te handelen in het kader van de nadeelcompensatieregeling (peilbesluit 2008). Het schade expertisebedrijf SAOZ heeft deze meldingen onderzocht en heeft een advies m.b.t. schadecompensatie opgesteld.

Naast de hierboven genoemde adressen zijn er adressen waar nog een beoordeling moet plaatsvinden.

5.1 lid 2 sub i

Memo – informerend

Bij de vaststelling van de schade in het kader van de nadeelcompensatie wordt meestal niet alle schade volledig vergoed. In zijn algemeenheid geldt bij nadeelcompensatie dat betrokkenen een bepaalde mate van risico voor eigen rekening horen te nemen.

5 lid 2 sub i

5 lid 2 sub i 5.2

De afhandeling van de verzoeken om nadeelcompensatie uit Winsum dienen als pilot voor de geschetste combiaanpak. Op basis van de uitkomst van deze pilot zullen betrokken partijen geïnformeerd worden en kan besloten worden hoe de andere bekende schades uit de 2^e schil opgepakt zullen worden.

(Door)claimen bij

5 lid 2 sub i

Of in de specifieke situatie van de 2e schil de Commissie Bodemdaling bereid is om bovengenoemde schade volledig te compenseren, valt nog te bezien.

5 lid 2 sub i

5 lid 2 sub i

Kanttekeningen m.b.t. indienen claims door gedupeerden

Onduidelijkheid over onderhoudsplicht

Net als in de rest van het gebied van Noorderzijlvest geldt dat ook in het gebied van de 2^e schil niet van alle oeververdedigingen bekend is waar de onderhoudsplicht ligt. Ook zullen er situaties zijn dat de onderhoudsplicht wel is vastgelegd maar de onderhoudsplichtige geen weet heeft van deze verplichting. Het gevolg is dat schades mogelijk niet bekend zijn en dus ook niet worden geclaimd.

Memo – informerend

Om duidelijkheid te krijgen over wie onderhoudsplichtig is, zal op basis van het beoogde nieuwe beleidskader moeten worden bepaald waar de onderhoudsplicht ligt. Het ligt voor de hand om hiervoor aansluiting te zoeken bij het project actualisatie van de onderhoudslegger. Het is de bedoeling dat het gebied van de 2^e schil aansluitend op de pilot Damsterdiep wordt opgepakt. In de huidige planning is dat eind 2022 (e.e.a. ook afhankelijk van beschikbare capaciteit).

Uitgangspunt in het beleid is dat een oeververdedigingswerk in goede staat van onderhoud wordt overgedragen. Dit betekent dat wanneer de onderhoudsplicht van de oude naar de nieuwe partij gaat, de oude onderhoudsplichtige verantwoordelijk is voor het in goede staat van onderhoud brengen. Wanneer er nu geen onderhoudsplichtige is, is de nieuwe onderhoudsplichtige verantwoordelijk voor het in goede staat verkeren van het oeververdedigingswerk. Bij een gedeelde onderhoudsplicht zijn beide verantwoordelijk voor het in goede staat verkeren van het oeververdedigingswerk.

Verantwoordelijkheid voor herstel

Onderhoudsplicht huidige	Onderhoudsplicht na toepassing beleid		
	naar AE	naar Waterschap	naar Waterschap en AE gedeeld
van AE	1 AE	4 AE	7 AE
van Waterschap	2 waterschap	5 waterschap	8 waterschap
van Onbekend	3 AE	6 waterschap	9 AE en waterschap ieder voor zijn deel

Met AE wordt aangrenzende eigenaar bedoeld

Consequenties voor indienen claim

De partij, die volgens bovenstaande tabel verantwoordelijk is voor eventueel noodzakelijk herstel, is de partij die een claim in het kader van nadeelcompensatie kan indienen. Uiteraard is dit alleen relevant voor de aangrenzende eigenaar. Dit betekent ook dat het voor de aangrenzende eigenaren die nu een onderhoudsplicht hebben, niet nodig is dat deze wachten op het indienen van een verzoek tot nadeelcompensatie.

Voor de situaties 3 en 9 (zie nummering in tabel) geldt dat de onderhoudsplicht formeel nog niet bekend is. De aangrenzende eigenaar zal strikt genomen dan ook pas een claim kunnen indienen nadat de onderhoudsplicht is toegewezen. Deze gang van zaken zal bij de aangrenzende eigenaren mogelijk tot weerstand kunnen leiden. Dit vanuit het gegeven/gevoel dat men ongevraagd wordt opgezadeld met een oeververdediging met schade.

Vergoeden in natura

Zoals in het stukje bij de combinatieaanpak afhandeling schades peilaanpassingen 2e schil is aangegeven, kennen zowel waterschap [redacted] [redacted] mogelijkheid om de schade in natura te vergoeden. Dat betekent dat er geen geld wordt uitgekeerd maar [redacted] [redacted] zorgen voor het noodzakelijke herstel. Deze aanpak zou een onderdeel kunnen zijn van het MJOP.

Als voordeel voor deze aanpak geldt dat hiermee de gedupeerden ontzorgd worden, er kostenvoordelen kunnen zijn door schaalvoordelen, het bijdraagt aan de uniformiteit (geen lappendeken aan oplossingen).

Memo – informerend

De nadelen voor deze aanpak bestaan er o.a. uit dat het waterschap dan verantwoordelijk wordt voor de uitvoering en – niet onbelangrijk voor de kosten. Door zelf de regie te nemen, loopt het waterschap ook het risico in discussies te belanden over de kwaliteit (aangrenzende eigenaar wil het net even anders) of de uitvoering van het werk (overlast, toegankelijkheid, etc.).

Wanneer wordt besloten tot een gezamenlijke uitvoering moet het dus duidelijk zijn of op basis van de beschikbaar gestelde bedragen, de wensen van de aangrenzende eigenaar en beleidsruimte van het waterschap het herstel realiseerbaar is. Belangrijke punten hierbij zijn:

- Helderheid over het te behalen eindresultaat (wat wel en wat niet)
- De hoogte van de (schade)uitkeringen versus de kosten voor herstel
- De bereidheid van de aangrenzende eigenaar om bij te dragen aan het herstel (willen maar ook kunnen)

5.1 lid 2 sub i

- De beschikbaarheid van eventuele andere financieringsmiddelen

Discussie over vervolgaanpak

Het doel van de aanpak 2^e schil is om voor alle betrokkenen te komen tot een goede afhandeling van schadezaken die verbandhouden met de (bodemdalingsmaatregel) peilverlaging 2^e schil. Het DB heeft eerder bepaald dat het waterschap zich hierin proactief wil opstellen.

Naar een planmatige aanpak

Het waterschap heeft nu een aantal schadeclaims in het kader van nadeelcompensatie in behandeling genomen. Het blijkt dat de doorlooptijd van de claims relatief lang is. Dat heeft onder meer te maken gehad met de beperkingen rondom Corona (taxatiebedrijf kon lang niet aan het werk) en met het feit dat het voor alle betrokkenen lastige materie is. De behandeling van deze claims legt daarbij ook een groot beslag op de beperkt aanwezige capaciteit.

Uit de inventarisatie weten we dat op meer plaatsen oeververdedigingswerken in slechte staat zijn. Daarnaast kunnen er ook situaties zijn waarbij de peilverlaging een negatief effect heeft gehad op de kwaliteit van het oeververdedigingswerk maar nog niet in een zodanige staat dat herstel op korte termijn noodzakelijk is. Ook in deze situaties kan een betrokkene een beroep doen op nadeelcompensatie.

De zaken die in behandeling zijn, komen allemaal voort uit het eigen initiatief van aangrenzende eigenaren om de schade te melden en te claimen. Duidelijk is echter dat er veel meer zaken spelen die in aanmerking zouden kunnen komen voor nadeelcompensatie en de hieraan gerelateerde gang

5.1 lid 2 sub i. Wanneer we de huidige werkwijze voortzetten (wachten op claims), gaat het mogelijk zijn voordat alle zaken zijn afgerond. Het is echter ook denkbaar dat – bijvoorbeeld naar aanleiding van publiciteit hierover – het waterschap overspoeld wordt met meldingen. In beide gevallen is dit onwenselijk.

Het verdient dan ook aanbeveling om de afhandeling van de schadezaken 2^e schil planmatig op te pakken. Een mogelijkheid hiervoor is om aan te sluiten bij de aanpak van de actualisatie van de onderhoudslegger waarbij middels gebiedsprocessen de onderhoudsplicht wordt geactualiseerd. De afhandeling van de schadezaak zou dan een verbijzondering zijn van de elders uit te voeren aanpak.

Mogelijke werkwijze

Begonnen wordt met het in beeld brengen van de bestaande onderhoudsplichten van de oeververdedigingswerken. Hierna wordt op basis van het beleidskader oeververdedigingen bepaald waar in de nieuwe situatie de onderhoudsplicht komt te liggen. Met deze informatie en de kennis

Memo – informerend

over de kwaliteit van de oeververdedigingswerken worden vervolgens gesprekken gehouden met de aangrenzende eigenaren. Het waterschap communiceert dat naast de onderhoudsplicht er ook gekeken gaat worden naar schade die mogelijk verband houdt met de peilverlaging.

Het waterschap biedt de aangrenzende eigenaar dan een keus uit:

- Doorlopen individueel traject
- Meeliften met collectief

Zie voor de verschillende stappen ook het stroomschema in de bijlage.

Individueel

Het idee is dat de claimanten een grotere mate van zelfstandigheid hebben en in staat zijn zaken zelf te regelen. Van de claimant wordt verwacht dat deze zelf zijn claim onderbouwt en waar nodig een externe adviseur inhuurt. De claimant dient de claim op de gebruikelijk wijze in bij het waterschap. Het waterschap laat het schade-expertisebureau vervolgens de hoogte van de schade en het aandeel van Noorderzijlvest bepalen. Het waterschap keert uit en adviseert uiteraard nog wel aan de claimant om voor eventuele **5.1 lid 2 sub i**

De claimant bepaalt vervolgens zelf of en op welke wijze de schade wordt hersteld. Eventueel kan de claimant zich alsnog aansluiten bij het collectieve traject (fase uitvoering).

Collectief traject

Voor diegene die mee doen met het collectieve traject zorgt het waterschap er voor dat er een schade-inventarisatie plaatsvindt door een deskundig bureau. Het idee is dat dan een bureau meerdere adressen (bijvoorbeeld per dorp of per watergang) tegelijk onderzoekt. Het waterschap bepaalt dan de planning. De aldus verkregen schade-inventarisaties (inclusief een raming voor de kosten om het OVW in goede staat terug te brengen) worden vervolgens neergelegd bij het schade-expertise bureau (dit zou het bureau SAOZ kunnen zijn maar het kan ook een ander bureau zijn). Het schade-expertise bureau brengt vervolgens per claimant advies uit over de hoogte van de schade en het aandeel dat als nadeelcompensatie voor rekening komt van het waterschap.

Schade-onderzoek bij onderhoudsplicht onbekend en “weigerachtige” onderhoudsplichtigen

In bovenstaande werkwijze kunnen aangrenzende eigenaren kiezen om al dan niet deel te nemen. De kans bestaat dat een significant deel besluit niet mee te doen of niet reageert. Dit bijvoorbeeld vanuit tegenstand (niet eens met beleid), angst voor kosten of dat men de consequenties niet kan voorzien. Het is goed denkbaar dat men uiteindelijk – als de uitkomsten van het traject duidelijk zijn – alsnog besluit om mee te doen. Om te voorkomen dat er opnieuw onderzoek moet worden uitgevoerd, is het te overwegen om de betreffende oeververdedigingen wel mee te nemen in de inventarisatie. Daarmee wordt het makkelijker om mensen alsnog in de gelegenheid te stellen mee te doen.

NB. (dit behoeft een juridische check) het staat het waterschap ook vrij om een dergelijk onderzoek uit te voeren aangezien het werken betreft in het watersysteem waarvoor het waterschap verantwoordelijk is voor de waterhuishoudkundige zorg.

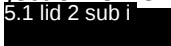
De schadebeoordelingen (kosten herstel en het schadebedrag nadeelcompensatie) worden daarna verstuurd naar **5.1 lid 2 sub i** met het verzoek om een aanvullende bijdrage te bepalen.

De claimanten worden vervolgens geïnformeerd over de uitkomsten van de schadebeoordelingen (kosten herstel en het schadebedrag nadeelcompensatie waterschap en de **5.1 lid 2 sub i**). Het waterschap **5.1 lid 2 sub i** daarna met een aanbod richting claimanten voor het in natura herstellen/vervangen van de oeververdediging. Hierbij horen duidelijke afspraken over de kwaliteit

Memo – informerend

van het werk (wat komt er terug), de medewerking van de betrokken partijen en de hoogte van een eventueel noodzakelijke eigen bijdrage (dit volgens het principe: *Eigen bijdrage = Kosten herstel – (schadebedrag nadeelcompensatie* ^{5.1}).

De claimanten kunnen op dat moment een keuze maken om verder mee te gaan in het collectieve uitvoeringstraject of ze kiezen ervoor om de hierboven genoemde bedragen (nadeelcompensatie waterschap + ^{5.1 lid 2 sub 1}) te incasseren en het herstel in eigen hand te nemen of er iets anders mee te doen.

Meewegen waterschapbelang bij vaststellen hoogte eigen bijdrage

Het waterschap heeft er een bijzonder belang bij dat de oeververdedigingen, waarvan volgens het nieuwe beleid de onderhoudsplicht geheel of gedeeltelijk naar het waterschap gaat, ook daadwerkelijk in goede staat worden gebracht. De uitkomst van het schadetraject zou kunnen zijn dat de claimant niet tot herstel overgaat. Dit is voor het waterschap onwenselijk. Het waterschap kan – indien de waterschapsbelangen in het geding komen – in het uiterste geval weliswaar herstel afdwingen middels handhaving maar dat is om meerdere redenen onwenselijk (hoge kosten, duurt lang en verstoorde verhoudingen).

Het is te overwegen om voor deze categorie het extra aantrekkelijk te maken om wel tot herstel over te gaan. Dit bijvoorbeeld door het geven van een extra financiële bijdrage (of het verlagen van de eigen bijdrage).

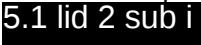
NB. E.e.a. moet dan nog wel geregeld worden via subsidieverordening en een financiële regeling (bijvoorbeeld een specifieke “financiële regeling 2^e schil”).

Verder uitwerken voorgestelde werkwijze nodig

Bovenstaande uitwerking van de werkwijze is bedoeld als eerste aanzet voor een werkbare aanpak van de schadeafhandeling 2^e schil. Er zijn tal van zaken die verder moeten worden onderzocht, zoals: de grondslag van een eventuele eigen bijdrage (wel/geen verschil tussen eenvoudige en complexe constructies, wel/niet meenemen van restlevensduur, etc.). Ook kan bij de aanpak gekeken worden naar eventuele tussenvormen tussen individueel en collectief (bijvoorbeeld beschikbaar stellen materiaal).

Advies

Voorgesteld wordt:

- om de verdere (schade)inventarisatie planmatig op te pakken onder regie van het waterschap. Dit als onderdeel van het gebiedsproces “Actualisatie Onderhoudslegger”.
- de voorgestelde “werkwijze” nader uit te werken (inclusief de bijbehorende financiële regeling en ^{5.1 lid 2 sub 1}

Bijlage stroomschema

